

mint *nemtelen* sat. Ez által a gondolat semmit sem veszített, s elég erős különben is a Toldy elleni polemia. A halottnak tartozunk egy kis kí-mélettel.

Buda-Pest jan. 8. 1875

barátja Gyulai Pál

Tekintetes Brassai Sámuel egyetemi tanár urnak, a m. t. akadémia r. tagjának *Kolozsvárott*

Mínthogy Gyulai a levélben Toldy Ferenc halálára céloz, ki 1875. dec. 10-én halt meg, csak 1876-ban írhatta levelét Brassai Sámuelnak s csak megszokásból, tévedésből vette a keltezésbe az 1875. évet. Ide mutat a levél egész tartalma is. Ballagi Mór a M. T. Akadémia Értesítője szerint 1875. nov. 15-én olvasta fel az I. osztály ülésén *Brassai és a nyelvtudomány* című dolgozatát. Erre akart Brassai válaszolni. Erről csak 1876 elején írhatta Gyulai, hogy bele-
telik egy pár hét, míg megjelenik. Ballagi értekezése ugyanis *Brassai és a nyelvújítás* címmel 1876-ban jelent meg az *Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből* című gyűjteményben az V. kötet 4. számaként. Ezek alapján kell a keltezést 1876. jan. 8-ára igazítanunk.

Közli: PAPP FERENC.

ISMERETLEN CSOKONAI-MŰ.

(Második, bef. közlemény.)

A' Szépség Leánya.

A' Hajnal tsillagnak, mely az első Reggel
A' több tsillagokat hunytatja sereggel,
'S Felszedvén az Éjjnek megrongyolt Kárpitját
Ki tárja a' piros Napkeletnek nyitját,
Halvány ezüst színnel tündöklő Udvarán,
A' Kellemetesség mosolygó pitvarán
Áll egy ditső Templom, melyben a' *Szépségnek*
Szíveket bájoló szövétneki égnek.
A' mesterség benne óltsítja a' drágát,
A' drága neveli annak méltóságát.
Jáspis sziklákon áll smaragd menyezete
Az arany 's a' gyémánt tsak külső szemete.
Körülte Myrtus fák, kásia bokrokkal
Szent árnyékot hintnek nyájas illatokkal.
A' Rózsások között szerelmes *platanok*
Zöldelnek, 's ágaik mind hervadatlanok.
Az izzadó veszszők balsammal tsepegnek,
Mellyek a' viola töltésérbe peregnek,
A' játzva kerengő Zefirek felvervén
E' kedves szagokat 's egymásba kevervén
Öröm sottogással a' fát szaladozzák,
'S A' tiszta levegőt öszve balsamozzák.
Körül a' lilium és thim patikába,
Zsibongnak a' méhek egy édes munkába.
Itt tsinálnak olyan mézzel száz kast teli,
Melly a' mi keserűbb mézünket mézeli.
Ezüst szín habokkal túl egy forrás fakad,
'S Egy éles köszárlól víg tsergéssel szakad.

Partjait sok ezer virágok himelik,
 'S Lesuhanó vizét tsókokkal tisztelik.
 A' szerelmes fűzfák hűs allyát mellette
 Kellemes zöld pásit bársony terítette.
 Hol édesek szoktak lenni az alvások,
 'S Tsak gyönyörködtetők az álmodozások.
 Mellyeket még jobban édesít meszszeröl
 A' Gerlitze nyögés a' fák tetejéről,
 'S A' Fülemilének ékes éneklése
 A' játtzó Patsirta tzi-frázott zengése.
 Körül Papagállal zengenek határi,
 Öröm nótát sipol a' Tenglitz 's Canári.
 Mellyeket sok ezer Musikák kevernek
 'S A' völgynek «Echói» mindent visszavernek.
 E' vig Concerteken a' Szépség Leányi,
 Az érzékeny szívek imádott bálványi
 Koszorúzva járnak, 's öröm danolással
 Vig tántzokat össze fogódván egymással,
 Nyájas Etéziák körültek lebegnek,
 'S Ruhájoknak vékony kódén enyelegnek.
 Az Örömök velek tomlólnak a' fűbe,
 A' Szerelmek száz lest hánynak a' sűrűbe.
 A' Gyönyörűségek édes bádjadással
 Enyelegnek mint fél álomba egymással
 A' Tréfák 's a' vidám Nevetések sorral
 Katzagva repdesnek sokféle táborral.
 Amor egy zöld szőlő lugas árnyékában
 Fűzi a' szíveket hoszszú pórászszában,
 Méreggel mézeli köszörült nyilait,
 Nevetéssel veti fel calculussait
 Bacchus kezét fogván vele a' lugasba,
 Borát kurjongatva önti a' nagy hasba. (b)
 Kivül a' lugason fáklýákat gyújt Hymen,
 Triumfál a' nyöstény mellé került himenn.
 Ezek közt pirosló orcával 's ajakkal
 A' déltzeg Ifjúság jár felemelt nyakkal.
 Kedves Mátkájának pillogat szemébe
 Az új szerelemmel gerjedező Hébe, (c)
 'S Hó színü karjait karjaiba fűzván
 Sétálgat, mosolyog az unalmat üzván.

* * *

Maga benn a' Szépség Isten Aszszonykája,
 Szép, mint a' felkelő reggelnek formája,
 Igéző sűgárral fénylik mosolyogva,
 'S Minden teremést tart arany láncon fogva.
 Oltarán ég ezer szívnek áldozattya
 Melly a' sohajtások fűstét haboztattya.
 Fegyver nélkül áll fel ennek köz hatalma,
 Elég erre egy szó, nem kell arany alma
 Nyilait pillantás szárnyain hajítja,
 Melly a' szívnek belső rejtekét megnyitja
 Térdre hullat mindent egy kéz szorítással,
 Böltset is megbájol fél mosojodással.
 Ritka teremésre fest ő olyan mázat,
 Hogy remek lehessen rajta az ábrázat:
 De a' kire nyájas szemekkel tekintett,
 'S Tisztább sűgáriból reá bővön hintett:

Ifjak.

Menyasszonyná lettél, ki vóltál Hajadon,
 Pántlika helyett már konty van a' hajjadonn.
 De azért Virtusid diszét le nem bontja,
 A' Menyaszzonyságnak öszvesodrott kontja.
 Sem komorabb idők reád nem borúlnak,
 Hogy már a' Leányi nyájas nevek múlnak.
 Egy szőlő magába a' nedves földre dül,
 A' Féreg is rágja, a' béka is rá ül:
 De ha fához érhet ölelő kezekkel,
 Magosra felfuthat piros gerezedekkel.
 Akkor az fáradtra hint kedves álmokat
 Édes Nectárjával meg is újíjt sokat.
 Mi látjuk ama szép scénát már előre
 Mellyben bődög élted foj le jövendőre
 Menyaszzonnyá lettél, ki vóltál Hajadon,
 Pántlika helyett már konty van a' hajadon.¹

Szűzek.

Te is Férjé lettél, ki vóltál nőtelen,
 Űlsz a' bársonyból font aszszonyi kötelen,
 De azért tsak benned olyan Lélek marad,
 Hogy a' kalitkádba tseveg már madarad:
 Nem fogják el Házi gondjaid eszedet,
 Nem unalmasabbá teszik életedet.
 Mert majd a' Régiség setét éjjeléből,
 A' megunt Könnyv házna komor tömlőztéből,
 Gyönyörű leszsz KLÁRÁD' hajnalára menni
 'S A' Szerelem házban magad' kipihenni
 Hozzá mégy; megelőz, nyájas szível örül,
 Ott elmédről minden izzadást lelörül.
 Akkor, óh melly édes leszsz néked az élet,
 Mikor a' munka is gyönyörűséggé lett!
 Te is Férjé lettél, ki vóltál Nőtelen,
 Űlsz a' bársonyból font Asszonyi kötelen.

Mindnyájan.

ÖrüljeteK, Kedves Párok! egymásba fellelíteK
 Mindent, a' mi örvendésre indíthat; örvendjeteK.
 Gyönyörűség' kebelében töltsetéK a' napokat,
 A' költsönös szerelemmel balsamozván azokat.
 ÉrezzéteK meg egymásba, melly nyájas tűz égeti
 Azt a' szívet, a' melly más szív' lángjait érezheti.
 Akkor habzó indulattal és tisztelő hálával,
 A' legforróbb szerelemnek egy szent kézfogásával
 Álljatok meg megnyugtató óltáránál HymenneK
 Egymást ölelve mondjatok egy víg éneket ennek.
 Most pedig az öröm zengjen harsogató lármával,
 Vivat! Vivat! a' Völegény kedves Menyasszonyával!
 Vivat! még egytzer kiáltásK e' szép Párnak mindenek.
 Vivant, a' kik ő hozzájok ide gyülekeztenek
 ÖrvendjeteK, kedves Párok! egymásba fellelíteK
 Mindent, a' mi örvendésre indíthat, örvendjeteK!!!

¹ Eredetileg nyakadon-t írt fent is, lent is; utólag javította hajadon-ra.

Házasadj meg: mert rozsaszúl jársz.

Quod potest fieri per pauca, non debet fieri per plura.

1.

Clióval szűz Pasifaë!
Pendittsed citerádat,
Bólts Priapus ezek mellé
Szállítsd szent Músáidat
Aganippe szent Hegyéről,
A' Helikón' vize mellől
Eljövén, segítettetek!

2.

Elbeszélni következem
Ritmusba már magam is,
Polyfemus (e) a' Szerelem
Kis Istene melly hamis!
Melly gyilkos az a' Péterkés,
Mellyel a' Szivbe vermet vés,
'S Veterani barlangot.

3.

Ezért egy igen nagy Házon
Melly nagy gyalázat esett!
Mikor benne Báró Jázon
Arany bundát keresett.
Ez a' kutyásdi gyalázat
Lángba dönté ezt a' Házat,
'S Bele égett Medea.

4.

Hát mikor a' híres Dafnét
Megerszerette Minerva,
A 'Bodzába bútt, de onnét
Hajde, salva venia.
Régen érte ilyen Dafnét,
Ma is éri ilyen Rafnét,
Mig firkál Raf: für Kinder. (f)

5.

Nálunk is esik Fársángba
Gyakran olly forma Román,
Ha a' Dáma Favorita
'S A'Gavar nagy Kurtizán. — —
De ha illyeket említünk
Profanus Auctorok leszünk;
'S Ki *castral Juventius*. (g)

6.

Hát még Trója miként jára
Hajdan a' Görögöktől,
Hét esztendő háborúba
Szenvedvén kívül belől;
Minthogy elragadta Idát,
A' Török Basa Leányát
A' Trójai Plebanus.

7.

Marschal Priam és Simois
Miként attakirozák,
De a' Trója Sodromi-is,
Bástyát hogy óltalmazák.
Mig az Amazon Seregek
Császárostól elérkeztek
Az Ajax vize mellől.

8.

Végre a' Trójaiakat
Hogy verék le Festunggal,
Mikor Creusa megszaladt
Centaurus társaival;
De Akhilles a'Görögöt
A' Rátzot, Örményt, Törököt
Ki ágyúzá Trójából.

9.

Végre miképpen Helena
A' Tengerek Istene
Az ostromlókhoz leszálla
Rátz Kalugyer képibe;
Felvetette tiz minával
Tróját és Trója azonnal
Egy Falóvá változott!

10.

Illy veszedelmes Piritus
Hát a' szerelmeskedés,
Sok kárt tsnált in his rebus
Az a' gonosz Péterkés.
Nem jó ugyan magán' lenni;
De másét sem jó szeretni.
Ez, egy Házi scrupulus — —¹

11.

Megvan: Lagzi Keresztelő
Ennek legjobb Flastroma
Vőfit kell hivatni elő,
'S Ma Sógor, hólnap Kbma.
A' versbe is szép módi a'
Ha van benne Cadentzia (h)
'S Egy sor ollyan, mint másik.

¹ A 9. és 10. versszakot először fordított sorrendben írta le; később átszámozással változtatta meg az értelmileg egyedül lehetséges egymásutánra.

MAGYAR BIBLIOTHECA.

(1)

Az Újság' első Árkusára Jegyzések.

(a) *Psyché* Cupido felesége. Lásd. *Apul. Met. — Fulgent. — Montfaucon. — La Fontaine.*

(b) *Nussberg.* Sparge marite nuces! *Virgil.*

(c) *Officia Ciceronis et Questiones Tusculanae.*

(d) Fekete betük, a' fejér papiroson, a' Levélben.

(e) Landau, ou la Mort!

(f) A' Louvre Palotával által ellenbe van a' Párisi Telegraf. *Lásd. Detsyt.*

(g) Találós Mese. Fejtse meg a' ki Oedipus!

(h) La Tour egygy Austriai nevezetes Generális: de itt másra van a' tzélozás.

(i) Az itt megnevezetett helyek, az Asiából, Áfrika alatt Amerika Napkeleti részén egész Angliáig, ilyen renddel vagynak helyhezetteve, a' mint ezeket a' Mappákba' meg lehet látni.

(k) *The Paplan* Anglus Kikötőhely, a' mint a' neve is mutatja.

(l) *Tunc pauper cornua sumit.* *Horatz.*

(m) *Lacryma Christi* egygy az Európának leg nevezetesebb, s a' Nagy asztaloknak legdrágább borai közül. Terem Neapolisba. *Lásd a' Butelliákat.*

(n) Magyar Újságok.

(o) Még sints a' Bibliotekába. Szép volna egygy *Naturalis Collectiót* tsinálni. Lennék én *Procuratora.* —

(p) *Noctis Meridies.* *Catachresis!* *Lásd Freyert.*

(q) Orosz Birodalom. *ερως.* Szerelem. *Lásd Anacreon'* Erösi Statistikáját.

(r) Hertzeg Amorrow, mint Suvarow.

(s) Éppen mikor ezeket irtuk akkor érkezett az F. Udvari Cancelláriáról egygy sárga sínoros Kurir gyalog, jelentvén, hogy az említett Lengyel Contrallor minden Muzsikai Chorusával egygyütt elérkezett. És így Futurum in Perfecto debet poni, iuxta Syntaxin Hebraicam. *Lásd Schroedert!*

(t) L. B. Ez most nem azt teszi, hogy Lector Benevole, vagy Loco Sigilli: hanem teszi azt, a' mit kívánok, hogy valaki kitaláljon. Én adtam lumentet. — Az eskető volt Tiszt. Lévai Bálint Uram; most már találja ki valaki!

(u) Ezt az Utópiai Újságot egygy jó Barátunk közlötöte velünk. Benne a' mint látszik, van tzélozás azon nevezetes Tzivódásra, melly itt ez előtt egygynehány esztendőkkkel Hazánkbanis felfordúlt: *Vallyon az Asszonyok, (az az: az Embereknek fele része.) Embereké vagy nem?* — Most legközelebb fog ki jönni Bétsben a' Trattner Betüivel ilyen Materiájú Könyv, mint

egy nyóltz, vagy kilentz árkusban in 8vo. Német Országba is jött ki legközelebb egy ilyen könyv, pro et contra, már negyedszer is kellett ki adni. Olly kapós az ilyen dibdábság! — — — Különben ezen helységekről, *Lásd az Utópia' Mappáját. Norimb. Fol.*

(x) *J. B. Rousseau* Frantz Poéta, irt egy *Morosophie* nevü Poémát. Más ettől *J. J. Rousseau* Genevai Civis.

(y) Lásd alább a' Bibliotékában. Vig Játék.

(z) Én.

(v) Lásd, *Maittaire Annal. Typogr.*

(aa) A' jutalom, a' legnagyobb jutalom lessz jó emlékezet' s szívesség, nem tsak erre a' fél esztendőre, hanem egész életünk fél esztendeire is le kell tenni: A' *K. K. Hof Lieb Amts Zeitungsexpedition. Pro Magyar Psyche.*

A' Magyar Múzsára Jegyzések.

(a) *Aetheris blandi vada navigantes Flore Paestano.* — A' levegő Égben rózza virágon uszkálván. *L. Gessnert.*

(b) Önti a' Nagy Hasba. Bacchust nagy potrohos hassal festik.

(c) Hébe. Az Iffjúságnak Isten asszonya: *Uxor fingitur Iuventutis.*

(d) *Ardua, quae pulchra.*

(e) A' Poétának gondolatja szerént a' kis Amor Polifémus. Ezt vagy a' Nagy Képzelődes tsinálja, vagy a' Nescio!

(f) Rafnak Munkáji vagynak für Kinder, mint Geografia, és Naturalis Historia.

(g) *Juventius S. J. Auctorum Castrator ipse incastratus.* Sok van ilyen!

(h) De tsak két soros legyen ám a' *Cadentia.*

Eggy Posthumus Töredék.

Eggy nevezetes Fragmentummal kívánok szolgálni az Érdemes Publicumnak, melyet ha egyéb betséért nem tarthatunkis legalább azért meglehet a' miért más diribdarab Régiségeket. Eggy esmeretes Irónak halála után maradott írásaiból való ez; a' mint látszik, közönségesen producaldott volna. A' mi hijja van, én ki pótolni kívánom. Folytatni foglya a' megholtnak Successora talám, talám. Hogy pedig ez, Authenticum, imé közöljük az Authentizálók neveit is.

Coram me Stefane Kovats Civem
Coram me polo Szabo Civis.

Extrad. per Jur. Notar.
Franc. Janótza.¹

¹ Utánzott primitiv, illetőleg hivatalos aláírásokkal. (Extradatum per Juratum Notarium.)